

Dit dier, zooals zijn naam aanduidt, heeft lange vinnen en knobbels op zijn kop.

Vinvischen zijn rank van gestalte. Een goed onderscheidingsmiddel is de lengte der borstvinnen, die $\frac{1}{7}$ tot $\frac{1}{11}$ deel van de geheele lichaamslengte haalt. De rugvin is klein, de staart horizontaal en kan snel bewogen worden, zoodat ze een respectable vaart kunnen loopen. Dan ziet men van den mondrand tot het midden van den buik overlangsche, zwarte huidgroeven loopen. Eertijds dacht men, dat het dier die uit kon zetten en zoo zijn volume vergrooten, wat echter niet waar gebleken is.

De vinvisch.

De kleur varieert nog al. De onze (*B. physalus*) was bovenaan glanzig donkerzwart onderaan porceleinwit, hoewel de opperhuid er in lappen bij hing. Het spuitgat en de oogen waren ook wel te zien, althans het linkeroog.

De vinvischen voeden zich met visch, liefst haring, doch zij zullen zich ook wel eens met plankton moeten behelpen (het kleine goed, b.v. walvischaas (*Clio*) in 't algemeen al wat geene eigen beweging heeft; kwallen zou men er ook nog toe kunnen rekenen).

Zij bewonen de binnen of dicht bij den Poolcirkel gelegen zeeën.

Door zijne woestheid en onrustigheid, ook doordat zijne speklaag dun en zijn balein kort is, is de vinvisch lang met rust gelaten. Tegenwoordig echter wordt hij wel gejaagd en vindt men traankokerijen op New-Foundland, de Faroëreilanden, IJsland en in Noorwegen, die Balaenoptera's sloopen. En geen wonder, de echte baleinwallen, de Groenlandsche en de Noordkapers, zijn nagenoeg uitgestorven. Als men bedenkt, dat alleen de Hollanders in 300 jaar 600,000 van die beesten vingen, zegge 2000 per jaar, dan is dat te begrijpen.

Hier volgen eenige opgaven van aan onze kust gestrande vinvischen naar Prof. Schlegel, mij door de heeren Redeke en Van Breemen verstrekt.

1494, Egmond aan Zee, 150 voet.

1500, Juli, en 1520 April (soort?)

1547, Hollandsche kust (bij Rijcop?)

1682, een wijfje in de Bruintjeskreek bij St. Annaland \pm 50 voet. De kaken van dit dier hebben meer dan 100 jaar te Bruinisse in de kerk gehangen, nu bestaan ze niet meer.

1765, December, op Texel (70 voet, soort?).

1791, 18 November, tusschen Zandvoort en Wijk aan Zee (52 voet, soort?).

1811, 31 Augustus, levend een in de Gouwzee bij Monnikendam.

1826, 5 April, bij Wijk aan Zee. In persoon heeft Prof. Schlegel dit dier bezocht en er eene uitgebreide verhandeling over geschreven. Uit die verhandeling is de bijgaande teekening van *B. physalus* overgenomen en ontleenen wij het volgende:

„Het scheen in een nog zeer goeden toestand te zijn, men bespeurde geene uiterlijke teekenen van verrotting, maar slechts beschadigingen, teweeggebracht door den moedwil der nieuwsgierigen, die zwarte opperhuid op verschillende plaatsen opengereten hadden, of door de messen der Invalide-Groenlandsvaarders, die de begeerte niet hadden kunnen weerstaan om het spek te peilen!”

1829, Zeeuwsche kust.

1835, 17 September, Wijk aan Zee.

1840, Mond der Maas.

1841, 9 December, Katwijk aan Zee.

1849, 8 November, op Borkum.

1851, 22 November, Vlieland.

1856, 17 December, op Texel.

Nauwkeurige opgaven van 1856 tot nu ontbreken. Wel weet ik, dat een jaar of 8 geleden bij Loosduinen en Callants-oog vinvischen zijn gestrand, en dan 16 November 1904 hier.

Eenige gevallen uitgezonderd komen de strandingen in 't laatst van 't jaar voor. Dan komen de dieren ook op de scholen haring af, die in October, November van het Noorden der Noordzee naar het Zuiden trekken.

Helder, November 1904.

CARL DENKER.

LYCOPODIUM ANNOTINUM.

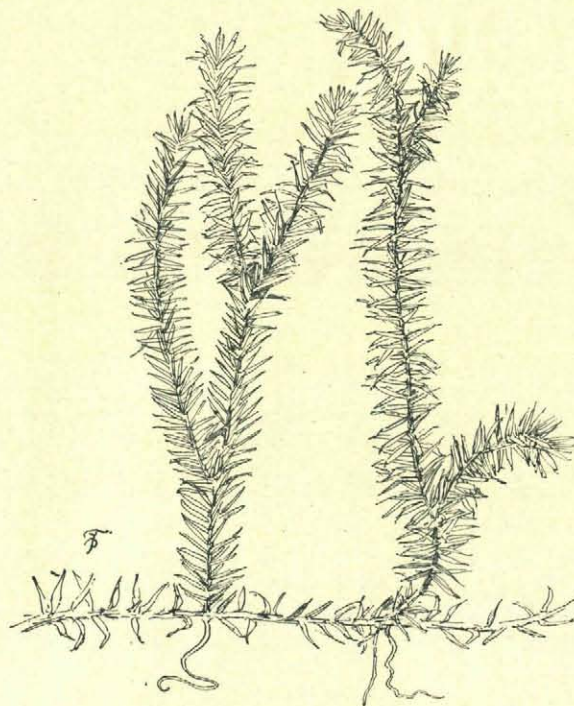
Deze voor ons land nieuwe indigeen is omstreeks half Juli door mij op eenigen afstand van Beetsterzwaag gevonden. Onder leiding van Dr. Goethart hadden daar excursies plaats terwille van de plantenkaartjes en werd door verschillende groepen het terrein stelselmatig afgezocht. Welk een nut het werk der plantenkaartjes heeft (nl. het nauwkeurig stelselmatig onderzoeken van een streek en het daardoor krijgen van een goed overzicht der plantengroei) is hier dan ook ten volle bewaarheid. Want juist door een plaats, waar men meenen zou zeker zijn niets te zullen vinden, is onze flora met een mooie plant verrijkt.

Den vorm heeft zij eenigszing van *Lycopodium Selago*, maar ook met *L. clavatum* bestaat overeenkomst.

Duidelijkheidshalve laat ik hier de kenmerken van beiden zooals zij in de Flora van Garcke beschreven staan, volgen.

Lycopodium Selago.

Stengel oprecht, ästig. Blätter 8 zeil. abstehend dachziegelmäßig linealisch-lanzettlich, zugespitzt rauh. Früchte einzeln, blattwinkelständig. Feuchte, waldige und felsige Orte, alte Baumwurzeln, sehr zerstreut. Juli—Aug.

Lycopodium annotinum.

Lycopodium annotinum.

Stengel kriechend bis 1 M. lang, vielästig. Blätter 5 — seltener 8 reihig, sperrig abstehend, linealisch, lanzettlich scharfzugespitzt, entfernt scharfgesägt. Deckblätter herzförmig.

Früchte in dicht-dachziegelichen Ahren endständig. Ahren sitzend, einzeln schattige Bergwalder, zerstreut. Juli—Aug.

Dit zijn de kenmerken volgens Garcke waarbij vermeld moet worden dat toen nog geen vruchtaren gevonden zijn.

Hoewel de plant daar op een vrij groot oppervlak groeit, worden zij, die deze plant daar ook mochten vinden, tenzeerste aangeraden haar zooveel mogelijk met rust te laten.

Amersfoort.

F. A. DES TOMBE.

Isoetes, de plant, die als men haar meende te vinden, steeds Littorella bleek te zijn, is thans op bovengenoemde excursies in vrij groote getale in een paar groote plassen bewesten Drachten gevonden, zoodat ook deze plant als voorkomende in ons land vermeld kan worden.

NOG EENS DE IEPENLAAN MET GUIRLANDE-GROEI.

Schuring van gedachten
leidt tot de waarheid.

De heer H. J. Smid te Wildervank, voor de lezers van dit tijdschrift geen onbekende, deelt me in een schrijven mede, dat er ook tusschen Meeden en Westerlie een dergelijke laan is en hij stelt de vraag, hoe het mogelijk kan zijn, dat de 3e, 4e boom enz. van een dam af ook nog grooter zijn dan de volgende, daar zij er toch zeker niet meer van kunnen profiteeren. Hij meent het antwoord te moeten zoeken in de beschutting, die boomen elkaar bezorgen kunnen en hij maakt daarbij deze opmerkingen:

„Boomen hebben 't op de vlakke zwaar te verantwoorden. Wanneer een boer in een open weide een enkelen boom plant, om schaduw voor zijn vee te krijgen, mislukt die zoo goed als zeker. Poot hij er drie bij elkaar, zoodat ze elkaar kunnen dekken, dan is er kans dat ze 't klaren. Waar men op een open veld één enkelen boom ziet staan, kan men er vrij zeker van zijn, dat er meer gestaan hebben toen die boom nog jong was.”

Van beschutting alleen kan hier sprake zijn met 't oog op overheerschende winden, deze zijn bij ons zuidwest, noord-oost. Inderdaad volgt de Pekelderweg deze richtingen en zoo is het werkelijk niet onmogelijk, dat beschutting ook hier in 't spel is, toch kan ik niet gelooven, dat ze van zooveel invloed is, dat de vraag van den heer Smid er mede beantwoord wordt.

Ik schreef het artikeltje, voorkomende in de aflevering van Mei, in December, dus in den tijd, dat de boomen kaal stonden. Thans nu ze weer in 't blad staan en de guirlande bijzonder prachtig uitkomt, ben ik de boomen, beschenen door helder zonlicht, nog eens nauwkeurig gaan bekijken. En wat bleek me nu? Dit, dat zij, die dicht bij een dam staan, niet alleen grooter maar ook donkerder groen zijn dan de andere; takjes met bladeren, die ik er afrukte, wezen dat ook zeer duidelijk uit.

Nu is het bekend, dat betere voeding het bladgroen in een plant sterk kan vermeerderen. Die vermeerdering heeft hier plaats gevonden en tot hoever van een dam af de boomen een ruimere voeding hebben genoten wordt dan ook nauwkeurig aangegeven door de tint van 't groen, 't bleek me, dat van een dam afgerekend, telkens alleen

de eerste en de tweede iep donkerder waren. Verder dan tot daar gaat dus de invloed van den dam onmiddellijk niet, middellijk is dat echter wel het geval. Hoe dit mogelijk is wil ik trachten te verklaren. 't Is bekend, dat een bosch van gelijksoortige boomen van den rand af geleidelijk naar 't midden toe hooger oploopt, zoodat het in vogelvlucht gezien zich bolvormig voordoet. 't Is ook bekend, dat de oorzaak van dat verschijnsel daarin gezocht wordt, dat de boomen midden in 't bosch zich hooger verheffen, om ook nog voldoende licht te kunnen ontvangen; bij weinig licht worden planten hooger dan anders. De boomen aan den rand van 't bosch hebben dus middellijk de andere in de hoogte gedreven. Zoo hebben in onze lanen de olmen dicht bij een dam, zij, de beter gevoeden, de andere opgetrokken. De eersten, weelderig van groei, werden hoog en dit dwong een naastvolgenden, wilde hij niet toestaan, dat hem het licht te veel onderschept werd, om zich ook wat te verheffen, op zijn beurt ook weer optrekkend werkend op zijn opvolger.

Op deze wijze ontstond in de kruinen rechts een dalend verloop zoodat men dat in een bosch van 't hoogste punt uit naar verschillende richtingen waarneemt.

Evenals nu in een bosch een boom blijkbaar voldoende kan belicht worden, als die, welke onmiddellijk naast hem staan, maar niet te veel boven hem uitsteken, zoo was in onze laan de volgende, gerekend van een dam af, al te vreden als hij maar ongeveer de hoogte van zijn voorganger bereikte. Iedere volgende bleef dus een weinig lager dan de aan hem onmiddellijk voorafgaande tot ten slotte de optrekkende invloed nul werd.

Waar de dammen ver genoeg van elkaar liggen, kon in 't verloop der kruinen ook nog een horizontaal eind ontstaan, daar, waar ze echter dichter bijeen liggen volgt op een daling terstond een rijzing. De afbeelding, bij 't vorig artikeltje gegeven, laat beide gevallen zien.

Winschoten, 21 Mei 1904.

W. W. SCHIPPERS.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Nieuwe vindplaatsen van zeldzame planten, gevonden in 1904.

Evenals vorige jaren geef ik ook nu weder gaarne een lijstje van nieuwe vindplaatsen van zeldzame planten, die ik te weten ben gekomen. Als nieuwe plant heb ik alleen te vermelden een tot de familie der Polemoniaceën behorende, uit Californië afkomstige plant n. *Gilia achillaeifolia* Beut, gevonden door Dr. A. C. Oudemans te Arnhem. Verder noem ik *Ophrys apifera* bij Wijk aan Zee (P. Verhagen, Beverwijk), *Sisymbrium Wolgense* te Middelburg, meelfabriek (J. Mesu en C. Brakman, Nieuw- en St. Joosland), *Eruca sativa* te Middelburg, meelfabriek (dez.), *Soria syriaca* te Middelburg, meelfabriek (dez.), *Lepidium virginicum* te Spijkenisse (J. Koornneef, Amsterdam), *Rapistrum rugosum* te Sandpoort (Dr. P. N. v. Kampen, Amsterdam), *Chorispora tenella* te Arnhem (Dr. A. C. Oudemans), *Bifora radians* te Rhenen aan den Rijn (J. Koornneef, Amsterdam), *Vicia pannonica* te Rhenen aan den Rijn (dez.), *Phacelia tanacetifolia* te Tilburg (P. A. Willems, den Bosch) en te Anna Paulowna op 2 plaatsen (G. Tulsom, den Helder), *Amsinckia lycopsoides* te Arnhem (Dr. A. C. Oudemans), *Solanum nigrum s. humile* te St. Michielsgestel (L. v. Giersbergen), *Galium ochroleucum* te Oostvoorne (J. Koornneef, Amsterdam), *Aster Tripolium fl. discoideum* op een schor te Nieuw- en St. Joosland (J. Mesu), *Achillea tomentosa* te IJmuiden (J. Sturing, Haarlem), *Chrysanthemum Leucanthemum var. tubiflora* te Wijk bij Duurstede (C. v. Willigenburg) en *Scorzonera hispanica v. asphodeloides* te Hoenderloo (Mevr. A. G. Kerhoven-Wijthoff, Apeldoorn).

H. HEUKELS.